

Jak ubezpieczają się w Unii – Cypr

Powierzchnia:	9,251 tys. km ²
Stolica:	Nikozja (Lefkosia), 329,5 tys. mieszkańców (na podstawie serwisu statystycznego Ministerstwa Finansów Cypru, 2014 r.)
Ludność:	847 tys. mieszkańców
Przyrost naturalny:	4,67 ‰ (na podstawie Eurostat, 2014 r.)
Przeciętna długość życia:	mężczyzn – 80,1 lat; kobiet – 85 lat
PKB na 1 mieszkańca:	20 400 euro
Stopa bezrobocia:	16 % (Eurostat, 2014 r.)
Udział ludności powyżej 65 roku życia:	20,3 % ludności aktywnej zawodowo

Wydatki na zabezpieczenie społeczne wynoszą 23,1 % PKB (Eurostat, dane za 2012 r.).

W drugiej połowie 2012 r. Cypr sprawował prezydencję w Radzie Unii Europejskiej w ramach trio prezydencji: Polska - Dania – Cypr.

Cypryjski system zabezpieczenia społecznego jest realizowany przez Ministerstwo Pracy, Opieki Społecznej i Ubezpieczenia Społecznego (Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων), Ministerstwo Zdrowia (Υπουργείο Υγείας) oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (Υπουργείο Εσωτερικών).

Rodzaje świadczeń

Obowiązkowy system ubezpieczenia społecznego obejmuje wszystkie osoby zawodowo czynne: pracowników, osoby prowadzące działalność na własny rachunek oraz osoby powołane do służby wojskowej, a także dobrowolnie ubezpieczonych. Do dobrowolnego ubezpieczenia mogą przystąpić osoby, które pragną kontynuować ubezpieczenie po

zakończeniu ustalonego okresu ubezpieczenia obowiązkowego lub wykonujące za granicą działalność na rzecz pracodawców cypryjskich. Pracownicy mają prawo do następujących świadczeń:

- z tytułu choroby,
- z tytułu macierzyństwa (jednorazowy zasiłek porodowy oraz zasiłek macierzyński),
- z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, w tym świadczenia z tytułu tymczasowej niezdolności do pracy, świadczenia z tytułu inwalidztwa oraz świadczenia z tytułu śmierci,
- renty inwalidzkiej,
- zasiłku dla bezrobotnych,
- emerytury,
- renty wdowiej,
- renty sierocej,
- zasiłku pogrzebowego.

Osoby samozatrudnione nie mają prawa do zasiłku dla bezrobotnych ani do świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Ubezpieczeni dobrowolnie nie mają prawa do świadczenia z tytułu macierzyństwa, choroby, bezrobocia, wypadku przy pracy i chorób zawodowych, ani do renty inwalidzkiej.

Zasady przyznawania świadczeń

W systemie zabezpieczenia społecznego Cypru obowiązuje zasada niełączenia uprawnień; jeśli w danym okresie przysługiwałoby więcej niż jedno świadczenie, wypłacane jest świadczenie wyższe. Wyjątek stanowi zbieg prawa do renty wdowiej i innego uprawnienia.

Świadczenia długoterminowe składają się z części podstawowej, obejmującej dodatek na osoby będące na utrzymaniu oraz części uzupełniającej. Świadczenie podstawowe jest związane z wynagrodzeniem (podlegającym obowiązkowi składkowemu) osoby objętej ubezpieczeniem podstawowym, a świadczenie uzupełniające z wynagrodzeniem (podlegającym obowiązkowi składkowemu) osoby objętej ubezpieczeniem uzupełniającym. Stawki świadczeń podstawowych są korygowane na początku każdego roku na podstawie procentowego podwyższenia podstawowego wynagrodzenia podlegającego obowiązkowi składkowemu. W lipcu każdego roku stawki emerytur i rent są dodatkowo korygowane wskaźnikiem kosztów utrzymania (jeśli wzrośnie o co najmniej 1%). Stawki świadczeń uzupełniających są korygowane w zależności od wzrostu wskaźnika kosztów utrzymania.

Kompetencje organów odpowiadających za system ubezpieczeń społecznych

Ministerstwo Pracy, Opieki Społecznej i Ubezpieczenia Społecznego w ramach swoich kompetencji i za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων), odpowiada za:

- wdrażanie rządowej polityki w dziedzinie zabezpieczenia społecznego,
- przygotowywanie propozycji dotyczących rządowej polityki zmierzającej do ciągłego udoskonalania zabezpieczenia społecznego – w odpowiedzi na wydarzenia międzynarodowe oraz warunki społeczno-ekonomiczne panujące na Cyprze,
- opracowywanie listy potrzeb społeczno-ekonomicznych, które można zaspokoić za pomocą środków zabezpieczenia społecznego,
- nieustanne badanie i ocenianie wprowadzanych systemów i środków.

Realizacja świadczeń ochrony socjalnej odbywa się na poziomie biur lokalnych, które są odpowiedzialne przede wszystkim za przyjmowanie wniosków, pobieranie składek oraz inspekcje. Centrala służb zabezpieczenia społecznego koordynuje i nadzoruje działania biur lokalnych w zakresie prawidłowości podejmowanych decyzji oraz wypłaty świadczeń.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych odpowiada również za działania związane z promowaniem usług zabezpieczenia społecznego realizowanych pod nadzorem Ministerstwa Pracy, Opieki Społecznej i Ubezpieczenia Społecznego.

Ministerstwo Pracy, Opieki Społecznej i Ubezpieczenia Społecznego, poprzez Urząd Opieki Społecznej (Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας), zajmuje się również sprawami zagrożeń społecznych i zwiększaniem spójności społecznej w ramach prowadzonej przez państwo polityki rozwoju społeczno-ekonomicznego. Urząd skupia się na poszczególnych osobach, rodzinach, grupach społecznych i wspólnotach.

Kolejnym obszarem, podlegającym Ministerstwu Pracy, Opieki Społecznej i Ubezpieczenia Społecznego, jest poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych. W ramach resortu, w 2009 r. został utworzony Departament Integracji Społecznej Osób Niepełnosprawnych (Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες), do którego obowiązków należy tworzenie, koordynowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola polityki w zakresie ochrony socjalnej i integracji społecznej osób niepełnosprawnych. W tym celu departament współpracuje z innymi ministerstwami współodpowiedzialnymi za sprawy osób niepełnosprawnych, jak również z organizacjami działającymi na rzecz tych osób oraz innymi partnerami społecznymi.

Niedawno utworzony został w Ministerstwie Urząd ds. Świadczeń Socjalnych (Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας). Jego zadaniem jest zapewnienie minimalnego dochodu

gwarantowanego (GMI). Wcześniej obszar ten nadzorowany był przez Ministerstwo Finansów, ale w celu zebrania w jednym miejscu różnych programów społecznych – w tym GMI, zasiłku rodzinnego, zasiłku dla matki i programu wspierania emerytów o dochodach poniżej progu ubóstwa – oraz usprawnienia zaspokajania potrzeb obywateli w zakresie tych świadczeń, został włączony w kompetencje Ministerstwa Pracy, Opieki Społecznej i Ubezpieczenia Społecznego.

Ministerstwo Zdrowia jest odpowiedzialne za organizację systemu opieki zdrowotnej na Cyprze i zapewnienie usług opieki zdrowotnej finansowanych przez państwo. Nadrzędnym celem działalności resortu jest promocja i ochrona zdrowia. Ministerstwo formułuje politykę zdrowia, koordynuje działania zarówno podmiotów sektora prywatnego, jak i sektora publicznego, reguluje standardy opieki zdrowotnej i promuje przyjęcie stosownych przepisów. Rządowe Zasady Ogólne Instytucji i Usług Medycznych odnoszą się do systemu w pełni finansowanego z podatku, opartego na dobrowolnej rejestracji, polegającego na udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej dla osób i rodzin o niskich dochodach oraz niektórych innych kategorii osób. Urzędnicy służby cywilnej są objęci odrębnym systemem obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych za pomocą urzędów administracji powiatowej (Επαρχιακές Διοικήσεις) realizuje politykę rządu na szczeblu powiatu. Urzędy administracji powiatowej, w ramach współpracy z innymi departamentami, odpowiadają między innymi za składanie wniosków w celu sformułowania właściwej i skutecznej polityki rządu, wpływającej na rozwój społeczno-gospodarczy powiatu. W ramach tego zadania starosta jest koordynatorem działań i projektów zaangażowanych instytucji rządowych i semi-rządowych, mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych w powiecie i promowanie rozwoju.

Karolina Szyszko-Głowacka

Departament Współpracy Międzynarodowej

Schemat organizacyjny systemu zabezpieczenia społecznego Cypru

